

ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ПОГОДЖУЮ

Гарант освітньої програми

Ольга КОЗЛОВА

"02" вересня 2022 року

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Олена МАРКОВСЬКА

Протокол засідання кафедри
ботаніки та захисту рослин ХДАЕУ
від "02" вересня 2022 року № 1

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Герботологія

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Освітня програма – Садівництво та виноградарство

Спеціальність – 203 Садівництво та виноградарство

Галузь знань – 20 Аграрні науки і продовольство

Херсон – 2022

1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни	Герботологія
Факультет	Агрономічний
Назва кафедри	Кафедра ботаніки та захисту рослин
Викладач	Минкіна Ганна Олександрівна - кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри ботаніки та захисту рослин, Наукові інтереси: оптимізація елементів технологій вирощування технічних культур; системи інтегрованого захисту однорічних та багаторічних с.-г. культур, http://ksau.kherson.ua/agro/kafbotan.html
Контактна інформація	0675515834, an.mynkina@ukr.net , http://ksau.kherson.ua/agro/kafbotan.html mynkina_g@ksaeu.kherson.ua Телефон викладача, адреса електронної пошти, адреса електронної пошти кафедри
Графік консультацій	Понеділок з 14.00 до 16.00
Програма дисципліни	
Мова викладання	українська

2. Анотація курсу

Анотація курсу	<p>Дисципліна «Герботологія» є обов'язковим компонентом освітньої програми підготовки здобувачів ступеня вищої освіти бакалавр зі спеціальності 203 «Садівництво та виноградарство» на агрономічному факультеті, вивчення якої відбувається в третьому семестрі другого року навчання.</p> <p>Дисципліна «Герботологія» як наука вивчає біологічні особливості бур'янів, їх поширення, видовий склад, рясність у складі агрофітоценозів та розробляє методи регулювання рівня їх присутності та шкодочинності.</p>
Інформаційний пакет дисципліни	http://dspace.ksau.kherson.ua:8888/

3. Мета та завдання курсу

Мета викладання дисципліни	Мета викладання навчальної дисципліни «Герботологія» полягає в наданні студентам системи теоретичних знань та найпростіших практичних навичок про закономірності функціонування агрофітоценозів, утворення в них бур'янового компоненту, взаємовплив між культурним рослинами і бур'янами та способи регулювання чисельності останніх з метою отримання екологічно і економічно обґрунтованого рівня урожайності вирощуваних рослин.
Завдання вивчення дисципліни	<ul style="list-style-type: none"> – вивчення морфологічних та біологічних особливостей бур'янів на території України; – вивчення функціонування фітоценозу, агрофітоценозу, знання їх складу та структур; – розуміння системи взаємовідносин між різними видами в агрофітоценозах і конкурентну здатність культурних рослин; – знання агробіологічної класифікації бур'янів, їх шкодочинності, морфології, біології основних їх видів; – наукове обґрунтування методик обліку та оцінювання потенційної і актуальної забур'яненості ріллі; – вміння застосовувати методики розрахунків екологічної і економічної доцільності заходів контролю бур'янів у посівах сільськогосподарських культур;

4. Програмні компетентності та результати навчання

Компетентності здобувача вищої освіти, сформовані в результаті вивчення курсу	
Загальні	ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 8. Навички здійснення безпечної діяльності. ЗК 10. Здатність працювати в команді. ЗК 11. Прагнення до збереження навколишнього середовища.
Спеціальні (фахові)	ФК 4. Здатність застосовувати знання та розуміння фізіологічних процесів плодкових рослин і винограду для розв'язання виробничих технологічних задач, у тому числі для їх зберігання і переробки. ФК 7. Здатність науково обґрунтовано використовувати добрива та засоби захисту рослин, з урахуванням їхніх хімічних і фізичних властивостей та впливу на навколишнє середовище.
Програмні результати навчання (ПРН)	
ПРН	ПР 6. Демонструвати знання і розуміння принципів фізіологічних процесів рослин в обсязі, необхідному для освоєння фундаментальних та професійних дисциплін. ПР 8. Володіти на операційному рівні методами спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, а також культивування об'єктів і підтримання стабільності плодовоочевих агроценозів із збереженням природного різноманіття. ПР 9. Аналізувати та інтегрувати знання із загальної та спеціальної професійної підготовки в обсязі, необхідному для спеціалізованої професійної роботи у галузі садівництва та виноградарства.

5. Місце навчальної дисципліни у структурі освітньої програми

Рік викладання	2022-2023
Семестр	3
Курс	2 курс
Обов'язкова компонента / Вибіркова компонента	обов'язкова компонента ОК, 17
Пререквізити	ботаніка, фізіологія рослин з основами біохімії, хімія, агрометеорологія, сільськогосподарська механізація
Постреквізити	землеробство, фітопатологія, рослинництво, овочівництво, агрофармакологія, інтегрований захист рослин, фітосанітарний моніторинг та прогноз розвитку шкідливих організмів

6. Обсяг курсу на поточний навчальний рік

Кількість кредитів / годин	4/ 120
Лекції	28
Практичні / Семінарські	30
Лабораторні	
Самостійна робота	62
Форма підсумкового контролю	екзамен

7. Технічне та програмне забезпечення / обладнання

Технічне та програмне забезпечення	zoom
Обладнання	ПК

8. Політика курсу

Загальні вимоги	<ul style="list-style-type: none"> – здобувачі вищої освіти повинні планомірно та систематично засвоювати навчальний матеріал; – брати активну участь у навчальному процесі, долучатись до активних форм навчання; – для нарахування додаткових балів та підвищення рейтингу з дисципліни здобувачі вищої освіти можуть приймати участь у наукових конференціях, роботі наукових гуртків, підготувати наукову статтю тощо
Політика щодо дедлайнів і перескладання	<ul style="list-style-type: none"> – письмові роботи, надані з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку; – у разі написання контрольної роботи на незадовільну оцінку або для покращення оцінки здобувач вищої освіти має одну спробу перескладання
Політика щодо відвідування	<ul style="list-style-type: none"> – не пропускати навчальні заняття, не запізнюватись; – дотримуватись правил безпечного поведіння на занятті; – не відволікатися на сторонні справи під час занять; – завчасно знайомитись із темою практичної роботи; – пропущенні заняття відпрацьовувати у встановлений викладачем строк; – не користуватися іншими гаджетами під час занять
Політика щодо виконання завдань	<ul style="list-style-type: none"> – відповідально та старанно ставитись до виконання завдань; – своєчасно виконувати навчальні завдання; – осмислювати, аналізувати, розуміти навчальний матеріал, не намагатись вивчити його на пам'ять; – риділяти достатню увагу самостійній роботі
Академічна доброчесність	Роботи здобувачів є виключно оригінальним дослідженням чи міркуванням. Будь-яке списування або плагіат (використання, копіювання підготовлених завдань та/або розв'язання задач іншими здобувачами) тягне за собою анулювання зароблених балів. Використання друкованих і електронних джерел інформації під час підсумкового контролю, виконання контрольних робіт заборонено. Списування під час контрольних, тестових робіт та протягом іспиту заборонено.

9. Форми і методи навчання

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість годин				балів
			лк	лаб.	сем. / "р.	СР	
Змістова частина 1 Наукові основи гербології							
1	Лекція 1	Вступ до дисципліни. Гербологія як наука	2				
	Лекція 2	Природні та штучні фітоценози	2				
	Практична робота 1	Наукові основи гербології. Закони росту та розвитку бур'янів в агрофітоценозах			2		1
	Самостійна робота 1	Поняття про гербологію, її об'єкт, предмет і методи дослідження				4	1
2	Лекція 3	Конкурентна здатність культурних рослин в агрофітоценозах	2			4	
	Практична робота 2	Агробіологічна класифікація бур'янів			2		
	Самостійна робота 3	Конкурентна здатність культурних рослин в агрофітоценозах				4	1
3	Лекція 4	Еколого - ценотичні стратегії росту і розвитку рослин в агрофітоценозах	2				
	Практична робота 3	Гербологічна класифікація бур'янів. Інтродукція бур'янистої рослинності			2		1
	Практична робота 4	Характеристика родин бур'янів, розповсюджених на півдні України			2		1
	Самостійна робота 4	Бур'яни як компоненти агрофітоценозу				4	2
4	Лекція 5	Бур'яни як компонент агрофітоценозу	2			2	
	Практична робота 5	Характеристика сходів і насіння найпоширеніших видів бур'янів			2		2
	Самостійна робота 5	Бур'яни як компонент агрофітоценозу				4	2
5	Лекція 6	Еколого-біологічні особливості бур'янів	2				
	Практична робота 6	Карантинні бур'яни та заходи боротьби з ними			2		2
	Практична робота 7	Характеристика малорічних бур'янів та заходи регулювання їх чисельності			2		1
	Самостійна робота 6	Еколого-біологічні особливості бур'янів				4	1
6	Лекція 7	Еколого-біологічні особливості бур'янів	2				
	Практична робота 8	Характеристика багаторічних бур'янів та заходи регулювання їх чисельності			2		1
	Практична робота 9	Облік насіння бур'янів в посівному матеріалі. Визначення потенційної засміченості			2		2
	Самостійна робота 7	Контролювання забур'яненості агрофітоценозів				4	1
	ПК ЗЧ 1	Підсумковий контроль знань зі змістової частини 1					10
		Всього за змістовою частиною 1 - 60 год.	14		18	28	20

Змістова частина 2 Методика обліку бур'янових угруповань та заходи регулювання їх чисельності							
7	Лекція 8	Принципи і методи дослідження та обліку бур'янового компонента агрофітоценозу	2				
	Практична робота 10	Методика складання карти забур'яненості полів			2		2
	Самостійна робота 8	Визначення забур'яненості полів				6	4
8	Лекція 9	Прогноз формування і розвитку популяцій і бур'янових угруповань в	2		2	2	
	Лекція 10	Заходи регулювання рівня присутності бур'янового компонента агрофітоценозів	2				
	Практична робота 11	Визначення економічного порогу шкодочинності бур'янів			2		2
9	Лекція 11	Запобіжні заходи контролювання наявності бур'янів в агрофітоценозах	2				
	Самостійна робота 9	Заходи регулювання рівня присутності бур'янів та їх класифікація				10	4
10	Лекція 12	Біологічні та фізичні заходи регулювання рівня присутності бур'янового	2				
	Практична робота 12	Методи прогнозування фактичної забур'яненості посівів			2		1
	Самостійна робота 10	Біологічні та фізичні заходи регулювання рівня присутності бур'янового				6	1
11	Лекція 13	Механічні заходи регулювання чисельності бур'янової рослинності	2				
	Практична робота 13	Механічні заходи регулювання чисельності бур'янової рослинності			2		1
	Самостійна робота 11	Механічні заходи регулювання чисельності бур'янової рослинності				6	1
12	Лекція 14	Хімічні заходи регулювання чисельності бур'янової рослинності	2				
	Практична робота 14	Хімічні заходи регулювання чисельності бур'янової рослинності			2		1
13	Самостійна робота 12	Хімічні заходи регулювання чисельності бур'янової рослинності				6	2
	Практична робота 15	Вирішення виробничих ситуацій, пов'язаних з наявністю бур'янів та їх органів			2		1
	ПК ЗЧ 2	Підсумковий контроль знань зі змістової частини 2					10
		Всього за змістовою частиною 2 - 60 год.	14		12	34	20
		Екзамен					40
		Всього з навчальної Дисципліни 120 год.	28		30	62	100

10.Форми і методи навчання

Лекція	- словесні: пояснення, лекція, розповідь, навчальна дискусія; - наочні: ілюстрування з використанням мультимедійних засобів
Практичні /Семінарські	- словесні: пояснення, інструктаж, розповідь, бесіда, навчальна дискусія; - наочні: ілюстрування з використанням таблиць, схем, малюнків; - практичні: виконання практичних робіт здобувачами вищої освіти
Лабораторні	
Самостійна робота	самостійне опрацювання питань самостійної роботи, рекомендованої літератури

10. Система контролю та оцінювання

Поточний контроль
Систематична перевірка знань на практичних заняттях з використанням методів усного (опитування, доповідь), письмового (контрольна робота, реферат) контролю, презентації результатів виконання самостійної роботи, практичного контролю на занятті, тестового контролю знань. Поточний контроль під час практичних занять - до 34 балів; контроль виконання самостійної роботи - до 26 балів.
Підсумковий контроль
Формою підсумкового контролю є іспит, форма проведення іспит - письмова. Види запитань з відкритими відповідями. Загальна підсумкова оцінка з навчальної дисципліни складається із іспит суми балів за поточну успішність (не більше 60 балів) та екзамен (не більше 40 балів).. Основні вимоги до контролю знань наведені у Положенні про оцінювання знань здобувачів ВО ХДАЕУ.

(орієнтовний приклад, де форма контролю - екзамен)

Поточне оцінювання і контроль змістових частин (бали)																Екзамен
Змістова											Змістова частина 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	МКР1	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	МКР 2	
2	3	3	3	3	3	3	10	3	3	3	3	3	3	2	10	Max 40

11. Шкала оцінювання

Шкала рейтингу ХДАЕУ	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
90-100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	Незадовільно	не зараховано
1-34	F	Незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням курсу)	

12. Рекомендована література та інформаційні ресурси

Основна література	<ol style="list-style-type: none"> 1. Косолап М. П. Гербологія / М. П. Косолап, І. П. Максимчук. - К. : Вища школа, 2004. - 363 с. 2. Кравченко М. С. Гербологія / М. С. Кравченко, О. М. Царенко. - К. : Либідь, 2002. - 351 с. 3. Бур'яни та боротьба з ними. Навчальний посібник з гербології. За ред. В.О. Єщенко. Вінниця: ФОП Рогальська О.І., 2019.. 4. Землеробство. Підручник. За ред. В.О. Єщенко. Київ: Лазурит-Поліграф, 2013. 100с.
Додаткова	<ol style="list-style-type: none"> 1. Зінченко О. І. Рослинництво / О. І. Зінченко, В. Н. Салатенко, М. А. Білоножко. - К. : Аграрна освіта, 2004. - Землеробство. Підручник. За ред. В.О. Єщенко. Київ: Лазурит-Поліграф, 2013. 2. Довідник з гербології. Навчальний посібник. За ред. І.Д. Примака. Київ: Кондор, 2006. 3. Примак І.Д., Манько Ю.П., Танчик С.П та ін. Бур'яни в землеробстві України: прикладна гербологія. Біла Церква, 2005. 664 с. 4. Землеробство. Тлумачний словник. За ред. В.О.Єщенко. Навч. Посібник. Вінниця: ФОП Рогальська О.І., 2017 р. 216 с.
Інформаційні ресурси	<p>Інтернет-ресурси:</p> <ul style="list-style-type: none"> - закон України "Про карантин рослин". URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3348-12 - Нормативна база (сайт Херсонської обласної фітосанітарної лабораторії). URL: http://www.fitolab.ks.ua/normativnaya-baza.html - Сайт Головного управління Держпродспоживслужби Херсонської області. URL: http://dpss-ks.gov.ua/http://www.consumer.gov.ua/ContentPages/Struktura/285/ - http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_100 - http://zakon5.rada.gov.Ua/laws/show/38-94-%D0%BF - https://superagronom.com/articles/206-karantinni-shkidniki-i-hvorobi-hto-voni-yak-yih-rozpiznati-i-yak-borotisya <ol style="list-style-type: none"> 1. Наукові бібліотеки:<ul style="list-style-type: none"> - Національна наукова сільськогосподарська бібліотека НААН, м. Київ, вул. Героїв Оборони, 10. URL: http://www.dnsgb.com.ua/ - Наукова бібліотека ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет», м. Херсон, вул. Стрітенська, 23. URL: http://ksau.kherson.ua/nnb.html 2. Навчально-інформаційний портал університету. URL: http://dspace.ksau.kherson.ua:8888/<ul style="list-style-type: none"> - Сторінка кафедри ботаніки та захисту рослин на сайті університету. URL: http://ksau.kherson.ua/agro/kafbotan.html